

Samenvatting GS-bijeenkomst Werkatelier Oosterscheldevisie 2018-2024 met de leden van Provinciale Staten d.d. 31 maart 2017 van 11.45 – 13.00 uur

Aanwezig: Kees Bierens, Joan van Burg, Janine Cooijmans, Mark Faasse, Anton Geluk, Joost de Goffau, Anton van Haperen, Nicole Heerkens, Hannie Kool-Blokland, Jeffrey Oudeman, Ria Rijkse-Blok, René Ruissen, Carl Schoor, Rutger Schonis, Carla Schönknecht-Vermeulen, Sylvia Tuinder, Jan Henk Verburg, Job de Visser, Alma van Wallenburg, Adri van 't Westeinde, Rinus van 't Westeinde, Willem Willemse.

Ter toelichting aanwezig:

Steven Slabbers, Bosch Slabbers, Ruben Akkermans, Piet Goossen, Simon de Visser, Provincie Zeeland.

Verslaglegging:

Ingrid de Kubber, Provincie Zeeland

1. Opening

Mevrouw Kool heet iedereen van harte welkom.

Doel van deze sessie is: het informeren van de Statenleden over de stand van zaken rond de Oosterscheldevisie 2018-2024 en het geven van meningen door de Statenleden over de eerste denkrichtingen voor deze visie.

Mevrouw Schönknecht is blij dat er zoveel Statenleden aanwezig zijn bij dit 'werkatelier' Oosterschelde. De Oosterscheldevisie 2018-2024 zal als bouwsteen dienen voor de Omgevingsvisie en de beleidsplannen van de andere deelnemende overheden. De kosten voor het opstellen van de visie worden betaald door Provincie, Rijkswaterstaat, Waterschap en de Oosterscheldegemeenten. Vervolgens geeft ze het woord aan de heer Slabbers van Bosch Slabbers landschapsarchitecten.

2. Presentatie denkrichtingen Oosterscheldevisie 2018-2024

De heer Slabbers schetst kort de totstandkoming van de Oosterscheldevisie 2012-2018.

Hij verwacht in september 2017 een gedragen concept te kunnen leveren. Naast de ambtelijke deelnemers aan de 9 ateliers Oosterschelde, zijn de leden van het Bestuurlijk Overleg Oosterschelde Toekomst nauw betrokken bij de totstandkoming van de visie.

a. Nieuwe inzichten

Sinds de eerste Oosterscheldevisie 2012-2018 zijn er verschillende nieuwe ontwikkelingen, zoals de oesterboorder en het herpesvirus waar de schelpdierensector behoorlijk last van heeft.

Ook zijn er verschillende nieuwe inzichten verkregen:

Inzicht 1: 'Iedere functie claimt ruimte voor behoud en kwaliteitsverbetering' in plaats van 'Iedere functie claimt ruimte voor groei';

Inzicht 2: 'De Oosterschelde is een natte natuurparel én een veelzijdig productie- en vrijetijdslandschap' in plaats van 'Is de Oosterschelde een natte natuurparel of een veelzijdig productie- en vrijetijdslandschap?'

Inzicht 3: Evolutie in plaats van Revolutie en een koerswijziging van 5 graden. Echter, een koerswijziging van 5 graden, betekent op de lange termijn toch een aanzienlijke koerswijziging.

b. Begrenzing Oosterscheldegebied

De heer Slabbers vraagt wat de Statenleden vinden van een voorstel voor de begrenzing voor de Oosterschelde van de dijken + 800 meter zone + gebieden met directe water-relatie, min bebouwde kom?

Reacties Statenleden:

- 800 Meter zone is arbitrair, dan kom je in de knoei met andere plannen.
- Neem een samenhangend ecosysteem als uitgangspunt.
- 800 meter is bij verschillende plekken wel veel, denk aan Reimerswaal. Dan blijft er niets over.
- Neem de begrenzing flexibel van 200 tot 800 meter, afhankelijk van de consequenties voor het land dat er achter ligt.
- Het gaat vooral om landschappelijke impact en de consequenties voor het functioneren van de Oosterschelde.
- Anticipeer op regelgeving, denk aan de verstoring van broedvogels.
- Bekijk de structuur achter de dijken en creëer zones waar je iets en niet iets kunt.
- Verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten.

c. Stip op de horizon

De heer Slabbers blikt terug op de het ontstaan van de Oosterscheldekering in zijn huidige vorm als gevolg van de coalitie van de schaal- en schelpdierensector met de natuur. Deze coalitie heeft er voor gezorgd dat er een prachtig Oosterscheldegebied is ontstaan met ruimte voor economie en ecologie met als bijvangst een fantastisch recreatiegebied. Wellicht biedt het verbreden van deze succesvolle coalitie met de recreatiesector een mooi perspectief?

De heer Slabbers vraagt wat men vindt van de driehoek: duurzaam veilig, economisch vitaal, en ecologisch veerkrachtig als uitgangspunt voor de Oosterscheldevisie 2018-2024?

Reacties Statenleden:

- Algemene instemming.

Vervolgens schetst de heer Slabbers de invulling van deze driehoek voor de Oosterschelde:

d. Duurzaam veilig

Duurzaam veilig met innovatieve dijkconcepten, met oog voor cultuurhistorie, recreatie, duiksport, rijke dijken en leefgebied voor de kreeft. Daarnaast het verder ontwikkelen van Building with Nature-projecten zoals het beschermen van zandplaten en het aanleggen van Oesterriffen.

In de komende periode moet een lange termijnperspectief voor de Oosterschelde ontwikkeld worden, waar we ons o.a. voorbereiden op een zeespiegelstijging van 50cm.

De heer Slabbers vraagt of de Statenleden zich kunnen vinden in dit lange termijn perspectief?

Reacties Statenleden:

- Verschillende Statenleden geven aan zich hierin te kunnen vinden.

e. Ecologisch veerkrachtig

Vervolgens schetst de heer Slabbers nut en noodzaak van het bestrijden van de zandhonger in de Oosterschelde en de gevolgen voor ecologie en veiligheid als we dat niet doen. Aanvullende maatregelen zijn: tegengaan van verstoring, nieuwe natuur binnendijs, slimme dijken en onderwaterreservaten.

Advies van de deelnemers van de Oosterscheldeateliërs is om de mogelijkheden voor onderwaterreservaten in de Oosterschelde te onderzoeken in 2018-2024 om de achteruitgang van de natuurwaarden tegen te gaan. De heer Slabbers licht kort de 'winst' toe: een verbeterd bodemleven, kraamkamers voor vissen en duiklocaties in combinatie met verdronken dorpen.

Reacties Statenleden:

- Nieuwe natuur binnendijs is niet gewenst.
- Voorstander van onderwaterreservaat. Nieuwe natuur is nodig om natuurwaarden te versterken op verschillende plekken.
- Weerstand bij Rijkswaterstaat is groot, belangrijk om dat argument eerst van tafel te krijgen.
- Het achteruitgaan van de natuur is een gevolg van de Deltawerken. De Oosterschelde is internationaal gezien een belangrijke plek voor trekvogels.
- Het besluit in de zeventiger jaren voor de Oosterscheldekering is genomen vanwege de trekkende steltlopers.
- We moeten alles op alles zetten om de functie voor trekvogels in het Oosterscheldegebied te behouden en Rijkswaterstaat aansporen om dat te regelen.
- Dit moeten we opschalen voor heel Nederland, ook voor de intergetijdengebieden als de Grevelingen en de Voordelta.
- Onderwaterreservaten, slimme dijken en nieuwe natuur zijn belangrijk om de natuurwaarden te versterken.
- Als de natuur zelf ingrijpt, dan kunnen wij dat niet tegengaan.
- We hebben zelf die dijken/dammen gebouwd, dus niet de natuur, maar wij veroorzaken de achteruitgang.
- Belangrijk om breed te kijken, naar de Voordelta, naar mogelijkheden zandmotor en de resultaten daarvan.
- Oosterschelde valt binnen Natura 2000, dus die kunnen we niet verwaarlozen.

f. Economisch vitaal

Voor een economisch vitale Oosterschelde zorgen de schaal- & schelpdiervisserij, de recreatie, de aquacultuur en de beroepsvaart met behoud van ruimtelijke kwaliteit.

Wat zijn de opgaven voor het eerder geschetste verbond tussen natuur, schaal- en schelpdierensector en de recreatie om de Oosterschelde economisch vitaal te maken?

Schaal- en schelpdierenteelt

Aanbevelingen van de deelnemers aan de Oosterscheldeateliers zijn om een draagkrachtonderzoek te doen t.b.v de schaal- en schelpdierensector en te kijken naar verbetering van de mosselteelt na 2024. De mosselsector heeft aangegeven niet meer, maar beter te willen en gevraagd of flexibiliteit van de percelen mogelijk is.

Aanbeveling van de deelnemers aan de Oosterscheldeateliers is dan ook om in 2018 – 2024 te kijken naar de mogelijkheid voor flexibiliteit van de percelen.

Om de oesterboorder geen kans te geven, moet de oesterteelt off bottom. Daarvoor zijn verschillende mogelijkheden, zoals oestertafels. Oestertafels en een intergetijdengebied zijn geen ideale combinatie. Wellicht is een nieuw eiland in de Oosterschelde, een nieuwe zandplaat voor natuur opgebouwd uit sediment van elders een mogelijkheid voor innovatieve kweektechnieken in de Oosterschelde? De deelnemers aan de Oosterscheldeateliers stellen voor dit in de periode 2018-2024 te onderzoeken en dan qua locatie te kijken naar zandplaten die nu ten onder gaan.

Reacties Statenleden:

- Er zijn meer voedingsstoffen, fosfaten nodig.
- Kreeften zijn een aandachtspunt. Nu zijn er meer vergunningen dan ruimte. Dit heeft gevolgen voor het duurzame imago van de Zeeuwse kreeft. Aanbeveling is om dit als aandachtspunt mee te nemen. **Actie: atelier Oosterschelde**

Watersport

Door de afsluiting van de Oosterschelde is de Oosterschelde een aantrekkelijk vaarwater geworden voor de watersport. Tijdens de verschillende Oosterschelde ateliers is gebleken dat voor de watersportsector niet meer havens/uitbreiding van ligplaatsen of differentiatie van havens of meer droogvalplaatsen gewenst zijn, maar wel meer mogelijkheden om van de ene haven aan de Oosterschelde naar andere te varen en daar te overnachten. Aanbeveling is om te onderzoeken of een Oosterscheldestrippenkaart een optie is.

Ook lijkt er meer behoefte aan jachthavens als brandpunten met meer functies voor recreanten en bewoners. Dus niet meer, maar beter.

Verblijfsrecreatie/dagrecreatie

De deelnemers aan de Oosterscheldeateliers raden aan te kijken naar een meer gebiedsspecifiek aanbod op en om de Oosterschelde. Een zogenaamde 'bucketlist' voor de totale beleving van de Oosterschelde variërend van meevaren met een mosselkotter en spotten van zeehonden, bruinvissen en vogels tot bezoeken van historische stadjes aan de Oosterschelde.

Ruimtelijke kwaliteit

Zowel voor de verblijfsrecreatie als voor de opstallen voor aquacultuur is er qua ruimtelijke kwaliteit nog wel verbetering mogelijk. Voor aquacultuur betekent dat gebouwen die beter passen in de omgeving en niet boven de dijken uitsteken. Voor de verblijfsrecreatie betekent dat inbreiding en geen uitbreiding en kijken hoe de verblijfsrecreatie toekomstbestendig wordt. Dus aantrekkelijker voor iedereen en betaalbaar. Nu is er een duidelijke neerwaartse spiraal merkbaar en soms wordt verblijfsrecreatie gebruikt voor opvang van tijdelijke werknemers in o.a. de tuinbouw. Tijdelijke werknemers en recreanten op een verblijfsrecreatiepark is geen goede mix en die vermenging draagt niet bij aan een plezierige vakantie.

Reacties Statenleden:

- Toch is er nog wel vraag naar goedkope verblijfsrecreatie.
- Verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten.
- Belangrijk dat ondernemers hun werknemers ergens kunnen onderbrengen.
- Het is belangrijk om te kijken naar de toekomst en ervoor te zorgen dat de recreatieparken vitaal blijven.
- Waar kun je anders werknemers opvangen?
- Vermenging semipermanente werknemers en recreanten op een park is niet wenselijk.
- Welke instrumenten zijn er om hiervoor iets te regelen?
- Houd het bij de hoofdeffecten bij de Oosterschelde en niet de neveneffecten.

g. Kaartbeelden en Oosterscheldevisie 2018-2024

De heer Slabbers vraagt wat volgens de Staten in beeld gebracht moet worden op de kaartbeelden bij de Oosterscheldevisie 2018-2024?

Reactie Statenleden:

- De zgn. 'geheime schatten' van de Oosterschelde: langs de oevers van de Oosterschelde liggen dijken en informele strandjes. Dat zijn leuke plekken om te recreëren.

h. Overige aandachtspunten voor de Oosterscheldevisie 2018-2024

De heer Slabbers vraagt of er nog andere zaken zijn die aandacht behoeven?

Reacties Statenleden:

- De oesterboorder heeft grote consequenties voor de oestersector. Belangrijk om hiernaar te kijken. **Actie werkgroep Oosterschelde.**
- Belangrijk om ZLTO te betrekken wanneer het over binnendijkse natuur gaat.
- Hoe is toeristische sector erbij betrokken (Horeca, VVV, Recron)? (Antwoord: via ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordigers TOZ :Toeristisch Ondernemend Zeeland)
- Belangrijk om de PAS – Programmatische Aanpak Stikstof mee te nemen en te bespreken in een volgend Oosterscheldeatelier. **Actie werkgroep Oosterschelde**

3. Vervolg en besluitvorming

Mevrouw Schönknecht licht kort de besluitvorming rond de Oosterscheldevisie 2018-2024 toe, naar aanleiding van vragen hierover:

De Oosterscheldevisie wordt vastgesteld door GS en door de andere betrokken overheden.

De Oosterscheldevisie zal een bouwsteen voor de nieuwe Omgevingsvisie zijn.

De Oosterscheldevisie zal ook aan PS voorgelegd worden.

4. Afsluiting

Mevrouw Kool concludeert dat het goed is, dat er nu meer zicht is op wat er speelt rond de Oosterschelde en dat er gezamenlijk is gekeken naar ecologie, economie en veiligheid. Het verslag van deze bijeenkomst wordt geagendeerd voor de volgende Statencommissie op 12 mei 2017.

Mevrouw Kool en mevrouw Schönknecht bedanken alle aanwezigen voor hun komst en inbreng.